

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор за науково-педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОГРАФІЯ СВІТОВИХ УРБОСИСТЕМ

рівень вищої освіти бакалавр

галузь знань 10 Природничі науки

спеціальність 106 Географія

освітня програма Геоурбаністика, регіоналістика і регіонознавство

вид дисципліни за вибором

факультет геології, географії, рекреації і туризму

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«31» серпня 2020 року, протокол № 14

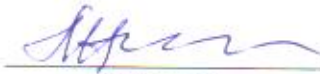
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Катерина КРАВЧЕНКО, к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Протокол № 6 від « 25 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Людмила НЕМЕЦЬ)
(прізвище та ініціали)

«25» серпня 2020 р.

Програму погоджено методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 13 від «31» серпня 2020 р.

Голова методичної комісії

(підпис)

(Олександр ЖЕМЕРОВ)
(прізвище та ініціали)

«31» серпня 2020 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Географія світових урбосистем» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 106 Географія освітньої програми «Геоурбаністика, регіоналістика і країнознавство».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є опанування студентами знань щодо особливостей просторового розвитку територій та особливостей розвитку урбосистем в різних регіонах та країнах світу; формування у студентів урбаністичного сприйняття міських урбосистем у країнах різного типу, а також розуміння тенденцій розвитку суспільства в сучасному високоурбанізованому середовищі на прикладі різних урбосистем світу.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- 1) розкрити історико-географічні особливості формування урбосистем світу, соціальні, політичні, економіко-географічні, містобудівні та інші аспекти їх розвитку;
- 2) проаналізувати найбільші світові урбосистеми, що відіграють глобальну роль в сучасному світі, розглянути їх розвиток та просторові закономірності через розгляд основних етапів еволюції (місто – міська агломерація – урбанізований район – урбанізована зона – урбосистема);
- 3) виявити сучасні урбаністичні тенденції у світі; розглянути концепції формування нових урбосистем «міст майбутнього» (green-city, smart-city, creative-city, inclusive-city тощо);
- 4) провести класифікацію і типологію світових урбосистем за різними підходами;
- 5) визначити роль та значення світових урбосистем у міжнародних відносинах, розселенні населення і територіальній організації господарства;
- 6) розкрити вплив глобалізації на формування та розвиток світових урбосистем, розглянути питання конкурентоспроможності світових урбосистем у сучасному високоурбанізованому світі.

1.3. **Кількість кредитів**, що згідно навчального плану виділено на вивчення навчальної дисципліни «Географія світових урбосистем», складає 4 кредити.

1.4. **Загальна кількість годин**, що згідно навчального плану виділено на вивчення навчальної дисципліни «Географія світових урбосистем», складає 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Дисципліна за вибором студента	
(дисципліна гуманітарної та соціально-економічної підготовки)	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
<u>2-й</u>	–
Семестр	
<u>4-й</u>	–
Лекції	
<u>24 год.</u>	–
Практичні заняття	
<u>36 год.</u>	–
Лабораторні заняття	
–	
Самостійна робота	
<u>60 год.</u>	–

1.6. Заплановані результати навчання:

- *формування загальних та фахових компетентностей*: знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації; здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси; здатність проводити дослідження регіонального розвитку та різних аспектів територіальної організації суспільства;
- *забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання*:
- опанування теоретико-методичних основ дослідження урбосистем різних ієрархічних рівнів їх відмінних рис та особливостей;
- знання понятійно-термінологічного апарату дослідження урбосистем;
- розуміння історико-географічних, соціальних, політичних, економіко-географічних, містобудівних та інших особливостей формування та розвитку глобальних урбосистем у країнах різного типу;
- уміння сформулювати особливості розвитку та просторові закономірності функціонування світових урбосистем;
- знання основних етапів еволюції світових урбосистем (місто – міська агломерація – урбанізований район – урбанізована зона – урбосистема);
- уміння класифікувати світові та глобальні урбосистеми;
- уміння оцінювати сучасні урбаністичні тенденції розвитку світових урбосистем;
- знання концепцій формування «міст майбутнього» (green-city, smart-city, creative-city, inclusive-city, global-city тощо) на основі існуючих урбосистем;
- уміння аналізувати види і типи світових урбосистем, знання їх основних характеристик;
- розуміння ролі та значення світових урбосистем у міжнародних відносинах, розселенні населення і територіальній організації господарства;
- уміння аналізувати просторову структуру світових урбосистем;
- знання основних рис світових урбосистем;
- уміння застосовувати отримані знання в навчальних і науково-дослідницьких роботах та подальшій практичній діяльності;
- уміння орієнтуватися в сучасних тенденціях і проблемах розвитку світових урбосистем;
- уміння розкривати роль економіко-географічного положення в формуванні та розвитку світових урбосистем;
- уміння розкривати вплив процесів глобалізації на розвиток світових урбосистем;
- уміння пояснювати характер функціонування світових урбосистем.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1

Формування та розвиток світових урбосистем

Тема 1. Урбосистеми

Поняття «урбосистема». Міська система. Міська агломерація. Урбанізовані зони і райони. Мегалополіси. Системний підхід у дослідженні урбосистем. Математичні моделі ієрархії населених місць. Особливості урбосистем: цілісність, багатокomпонентність, динамічність, автономність, стійкість. Складові підсистеми різного рівня. Еволюція міста до агломерації. Етапи просторової еволюції урбанізації.

Тема 2. Основні історичні етапи розвитку урбосистем

Причини появи міст. Основні історичні етапи розвитку міст. Міста і географічний поділ праці. Історичні стадії розвитку міст у процесі поглиблення суспільного поділу праці.

Риси перших міст. Міста рабовласницького суспільства. Міста Стародавнього світу: міста Стародавнього Сходу, міста Античного світу, міста Стародавнього Риму. Місто в працях географів, архітекторів, філософів Стародавнього світу (Геродот, Страбон, Вітрувій, Гіппократ).

Міста феодального суспільства. Середньовічні міста Європи, Америки, Азії. Перші колоніальні захоплення і виникнення колоніальних міст. Вплив Великих географічних відкриттів на розвиток міст. Розвиток географічних, архітектурних, філософських уявлень про міста і теорії міста. Нові відомості про міста в епоху географічних відкриттів.

Міста Європи в епоху Відродження. Містобудівні ідеї Відродження (Альберті, Леонардо да Вінчі, Палладіо). Міста утопістів (Мор, Компанелло, Оуен, Фур'є, Одоєвський, Чернишевський). Давньоруське місто. Середньовічні міста Русі (до початку XX ст.).

Міста світу в Новий час. Розвиток міст в Європі, Америці, Азії в XIX і XX ст., на початку XXI ст. Особливості містобудування в колоніальних і залежних країнах в XIX-XX ст. Містобудівні ідеї XX ст. на Заході (Ле Корбюз'є, Говард, Райт, Саарінен, Аберкромбі, Доксіадіс, Кензо Танге та ін.).

Особливості та характерні риси розвитку міст і містобудування в Україні в XX ст. Особливості та характерні риси розвитку міст і містобудування в нашій країні після Жовтневої революції. Радянське місто: етапи формування, архітектура (Б. Сакулін, С. Шестаков, Н. Мілютін, П. Ладовський, П. Голосов, Б. Йофан, Г. Бархін та ін.). Досягнення містобудування післявоєнних років (А. Власов, М. Парусников, Л. Руднев, М. Посохін та ін.).

Містобудівні пошуки концепції міста майбутнього (І. Фрідман, П. Меймон, П. Сольєрі, Р. Херрон, К. Танге, А. Ісозакі, К. Курокава та ін.).

Тема 3. Міські агломерації, урбанізований район і зона. Мегалополіси.

Поняття «міська агломерація» та основні види міських агломерацій. Типи формування агломерацій. Моноцентричні та поліцентричні агломерації. Міста як складні комплекси дослідження. Види агломерацій. Класифікації агломерацій за чисельністю населення. Основні тенденції та етапи формування агломерацій. Субурбанізація. Дезурбанізація. Реурбанізація. Підсистеми агломерації. Головні властивості агломерації. Урбанізовані райони і зона. Опорні ареали розселення. Еволюція (стадії) урбанізованого розселення. Мегалополіс. Характерні риси мегалополісу. Переваги і недоліки агломерацій. Проблеми агломерацій. Найбільші агломерації світу. Урбанізований район, зона. Конурбація. Мегалополіси, фактори їх формування і роль в розвитку суспільства. Особливості процесу мегалополізації. Найбільші мегалополіси світу. Мегалополіс Північно-Східного узбережжя США (Бостон – Вашингтон). Мегалополіси Чикаго – Піттсбург, Сан-Франциско – Лос-Анджелес. Міста Західної і Центральної Європи. Англійський мегалополіс (Лондон – Ліверпуль). «Дельта-поліси».

Тема 4. Теорії вивчення світових міст

Світові міста. Глобальні міста. Теорія «глобального міста» С. Сассена. Теорії П. Холла – місто як центр національної й міжнародної політичної сили, внутрішньої й міжнародної торгівлі. Дж. Фрідман – глобальна ієрархія міст. Головні ознаки глобальних міст. Системна концепція дослідження міст Б. Беррі. Модель «Ізольована держава» Й. фон Тюнена. Транспортна ієрархічна модель Й. Коля. Модель центральних місць В. Кристаллера. Економічний ландшафт А. Льюша. Секторальна структура міських систем У. Ізарда. Правило Ципфа «ранг-розмір». Закон К. Кларка. Гравітаційні моделі розвитку міст. Динамічні моделі розвитку міст.

Тема 5. Планування розвитку світових урбосистем

Загальні основи планувальної організації міста. Мікроекономічний аналіз міста. Особливості та завдання дослідження мікроекономіки урбосистем. Дилеми процесу міського планування. Інерційність основних елементів плану міста. Основні принципи проектування міста: чітке функціональне зонування території; гнучкість планувальної структури; диференціація транспортної мережі; ступінчаста організація системи обслуговування; збереження і збагачення природного середовища. Структура і будівельне зонування території. Функціональні зони міської забудови (промислові, транспортно-складські, селітебні, громадські, рекреаційні тощо) та їх сумісність. Промисловість у місті. Принципи взаємного розміщення промислових і житлових районів у плані міста. Планувальні, транспортні, гігієнічні вимоги до раціонального взаєморозміщення промислових і житлових районів. Селітебні території міста. Поверховість забудови. Щільність житлового фонду і щільність розселення. Методи розрахунків обсягів житлового будівництва.

Тема 6. Територіальні, економічні, демографічні та екологічні проблеми світових урбосистем

Зміна функціональної структури міста. Відповідність функціональної структури міста його економіко-географічному положенню. Раціональне використання міської території. Комплексна суспільно-географічна оцінка території. Теорія порогів Б. Маліша. Екологічний вплив: кліматичні фактори, хімічні чинники; фізичні фактори; біологічні фактори. Забруднення атмосфери міст. Шумове забруднення. Водні ресурси та дефіцит питної води. Проблеми планування зростаючих міст. Поняття «вартості міста». Будівельна вартість основних елементів міста. Рейтинги найдорожчих міст світу за різними версіями.

РОЗДІЛ 2

Світові міста як глобальні центри розвитку регіонів світу

Тема 7. Особливості просторової організації світових урбосистем

Нові способи структурування міського простору. Проблеми використання підземного простору міст. Геоурбаністика і підземна урбаністика. «Третій вимір» – новий напрям просторового розвитку міста. Концепції просторової урбаністики та підземної урбаністики в умовах дефіциту території для розвитку міст. Проекти використання підземного простору у Франції, США, Японії та ін. Проблеми ефективності використання підземного простору. Використання підземного простору – важливий резерв збільшення економіко-географічного потенціалу міста. Вплив використання підземного простору на вдосконалення територіальної структури міста, подолання «паралічу» його транспортних і інженерних систем, поліпшення екологічної ситуації. Географічні аспекти підземної урбанізації.

Тема 8. Проблеми та перспективи розвитку світових урбосистем.

Індустріалізація і зростання міст. Урбанізація в вузькому (як зростання частки міського населення) і в широкому (як багатогранний глобальний соціально-економічний процес) сенсах слова. Феномен урбанізації. Характерні ознаки сучасної урбанізації. Рівні й етапи розвитку

урбанізації. Поняття урбанізації території як показник рівня урбанізації. Тенденції урбанізації. Стадії урбанізації за Д. Джиббсом, їх взаємозв'язок з еволюцією суспільства. Дослідження стадіально-регіонального характеру просторової еволюції урбанізації. Шляхи, стадії, фази урбанізації. Регіональні особливості сучасної стадії урбанізації. «Хибна урбанізація» в країнах, що розвиваються. Особливості просторової еволюції урбанізації. Поняття «урбаністична структура», «територіально-урбаністична структура». Процеси субурбанізації, гіперурбанізації, рурбанізації, джентрифікації, контрурбанізації, маятникових міграцій. Розширення територій міської забудови. Формування агломерацій та мега(ло)полісів.

Руралізація міст. Визначальні риси міського способу життя. Глобальність урбанізаційних процесів. Показники урбанізації та урбанізованості території. Поняття урбанізованого розселення.

Тема 9. Територіальна організація світових урбосистем.

Міста і територіальна організація продуктивних сил. Системний підхід до аналізу місця міст у територіальній організації продуктивних сил. Місто як система у великій системі міст. Проблеми дослідження ієрархічної підпорядкованості міських поселень за їх виробничими зв'язками та місцем в міжселенських системах культурно-побутового обслуговування.

Основи класичної каркасної концепції в регіональній економіці. Поняття «каркас» і «тканина», їхнє співвідношення. Конструкція «мережі зірок» у просторовому економічному аналізі. Теорії кумулятивного зростання і розвитку. Концепції «полюсів зростання» Ф. Перру, «полюсів розвитку» Ж. Будвіля, «осей розвитку» П. Потье та ін. Поняття центрального міста, його різні аспекти, географічна інтерпретація в конкретних умовах. Оцінка фокусних точок з великим містоутворюючим потенціалом. Положення в центрі ареалів великого економічного значення. Положення на міжареальних вісях, на перепадах економічних потенціалів територій, на контактах природних зон. Положення в фокусах міжнародних зв'язків, нірні і базові міста в районах освоєння. Оптимальні точки («полюси») і «коридори» зростання міст. Регіональна політика вирівнювання умов життя в різних поселеннях регіону і проблема «точок зростання» на емпіричному матеріалі слабких і сильних регіонів.

Особливості та закономірності формування систем міст у районах різних економіко-географічних типів. Міста в районах зосередження промислових ресурсів (вугілля, нафти, руд чорних і кольорових металів, лісу, гідроенергії). Міста – центри сільськогосподарських територій. Міста відпочинку (курорти, гірничо-туристичні центри, екскурсійні центри).

Опорний каркас розселення Г. М. Лаппо. Визначення, елементи, властивості, стадії формування опорного каркаса розселення. Просторові форми опорних каркасів. Складові каркасного ефекту. Значення концепції опорного каркаса розселення.

Тема 10. Сучасні урбаністичні тенденції в світі. Формування «міст майбутнього» (green-city, smart-city, creative-city тощо). Світові міста (global-city)

Сучасна географія глобальних міст. Концепція олігополісу Д. Гімено. Хвильова динаміка світових міст. Глобальні міста в системі фінансових центрів світу. Вплив глобалізаційних процесів на внутрішній стан міста. Формування «міст майбутнього» (green-city, smart-city, creative-city тощо). Ідея міста-саду, її доля. Міста-музеї. Нові міста.

Місто в сучасних умовах соціально-економічного і політичного розвитку країни в цілому та окремих регіонів. Зміна принципів і технологій проектування розвитку міста (на матеріалах українських і зарубіжних міст). Стратегічний план розвитку Атланти, США. Стратегічний план «Регіон, придатний для життя» Ванкуверу, Канада. Розвиток агломерації Бальбао, Іспанія. Розвиток метрополії Стокгольм, Швеція. Феномен Нової Москви, Росія.

Неоліберальна модель економічного і політичного розвитку суспільства. Оцінка неоліберального розвитку міст з позиції критичної географії й соціології. Особливості неоліберальної міської політики. Просторові трансформації в містах в умовах сучасних соціальних і економічних змін. Київ як арена сучасних неоліберальних урбанізаційних процесів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1												
Формування та розвиток світових урбосистем												
Тема 1. Урбосистеми	6	2	2			2						
Тема 2. Основні історичні етапи розвитку урбосистем	6	2	2			2						
Тема 3. Міські агломерації, урбанізований район і зона. Мегалополіси	10	2	4			4						
Тема 4. Теорії вивчення світових міст	8	2	2			4						
Тема 5. Планування розвитку світових урбосистем	10	2	4			4						
Тема 6. Територіальні, економічні, демографічні та екологічні проблеми світових урбосистем	14	2	4			6						
Підготовка до контрольної роботи	8					8						
Разом за розділом 1	60	12	18			30						
РОЗДІЛ 2												
Світові міста як глобальні центри розвитку регіонів світу												
Тема 7. Особливості просторової організації світових урбосистем	10	2	4			4						
Тема 8. Проблеми та перспективи розвитку світових урбосистем.	12	4	4			4						
Тема 9. Територіальна організація світових урбосистем.	16	4	6			6						
Тема 10. Сучасні урбаністичні тенденції в світі. Формування «міст майбутнього» (green-city, smart-city, creative-city тощо). Світові міста (global-city)	12	2	4			6						
Підготовка до екзаменаційної роботи	10					10						
Разом за розділом 2	60	12	18			30						
Разом за курс	120	24	36			60						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Урбосистеми – поняття та теорії	4
2	Визначення глобальних трендів розвитку міських урбосистем світу	4
3	Основні історичні етапи розвитку міст	4
4	Географічна панорама світових урбосистем	4
5	Дослідження світових урбосистем правилом Ципфа-Медведкова	4
6	Порівняльна характеристика економіко-географічного положення світових урбосистем	4
7	Особливості процесу урбанізації в світових урбосистемах	2
8	Глобальні урбосистеми (агломерації, мегалополіси).	4
9	Перспективи сталого розвитку світових урбосистем	4
10	Міста майбутнього	2
	Разом за курс	36

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опанування теми «Урбосистеми»: - вивчити за вітчизняними та зарубіжними науковими джерелами історію поняття «урбосистема»; - дослідити персоналії найбільш видатних дослідників-геоурбаністів (перелік джерел наведено в програмі); - проаналізувати вітчизняний науковий наробок за останні 5 років у сфері дослідження урбосистем, зокрема, користуючись архівом фахових видань групи «Б» спеціалізованого профілю: Часопис соціально-економічної географії: https://periodicals.karazin.ua/socecongeo, Науковий журнал «Економічна та соціальна географія» - http://bulletin-esgeograph.org.ua/, Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки - http://visgeo.onu.edu.ua/. - охарактеризувати внесок вітчизняних дослідників у світову наукову думку та зробити висновок щодо рівня розкриття даної тематики в сучасних наукових вітчизняних дослідженнях.	2
2.	Опанування теми «Історичні етапи розвитку урбосистем»: - проаналізувати історію формування найбільших світових урбосистем; - найбільші міста давнини та їх роль у формуванні сучасного світового устрою;	2
3.	Опанування теми «Міські агломерації. Мегалополіси»: - за даними сайту «The World's Cities in 2019: http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/urbanization/the_worlds_cities_in_2019_data_booklet.pdf» проаналізувати найбільші сучасні мегалополіси світу; - розглянути перспективи розвитку світового мегалополісу (за вибором студента) та порівняти з даними сайту «Світ у 2050 р.» (https://www.pwc.com/ua/uk/press-room/2015/the-world-in-2050.html);	4
4.	Опанування теми «Теорії вивчення світових міст»	4

	- дослідити класифікації та типології світових міст за різними авторами; - визначити головні критерії виділення світових міст; - проаналізувати умови ідентифікації світових міст.	
5.	Опанування теми «Планування розвитку світових урбосистем»: - розгляньте особливості використання методів прогнозування для розвитку світових урбосистем; - проаналізуйте алгоритми розвитку світових урбосистем на основі Стратегій розвитку світових міст – Нью-Йорк - https://www.buildingcongress.com/advocacy-and-reports/reports-and-analysis/Building-for-Growth-A-Development-Strategy-for-New-York-Citys-Long-Term-Prosperity.html, Токіо - https://www.toshiseibi.metro.tokyo.lg.jp/eng/pdf/2016-1.pdf та інших (за вибором студента).	4
6.	Опанування теми «Територіальні, економічні, демографічні та екологічні проблеми світових урбосистем» - за інтернет-ресурсами (наведеними в програми дисципліни) проаналізувати основні проблеми розвитку світових урбосистем; - порівняти проблеми розвитку глобальних міст світу та бізнес-центрів України https://tyzhden.ua/Economics/776540.	6
7.	Підготовка до поточної контрольної роботи	8
8.	Опанування теми «Особливості просторової організації світових урбосистем». - просторові трансформації найбільших світових урбосистем; - дослідити сучасні просторові трансформації в світових урбосистемах (знайти на інтернет-ресурсах фотографії проявів джентрифікації, терциаризації, тощо).	4
9.	Опанування теми «Проблеми та перспективи розвитку світових урбосистем». - за допомогою SWOT аналізу виконати прогнозування розвитку однієї з світових урбосистем (за вибором студента).	4
10.	Опанування теми «Територіальна організація світових урбосистем»; - територіальне зонування сучасних світових урбосистем; - генеральне планування: за інтернет-ресурсами (наведеними в програми дисципліни) проаналізувати генплани найбільших світових урбосистем.	6
11.	- Опанування теми «Сучасні урбаністичні тенденції в світі. Формування «міст майбутнього» (green-city, smart-city, creative-city тощо). Світові міста (global-city)» - проаналізувати відповідно даним сайту The New Commercial Geography of Cities: http://www.jll.com/Research/JLL_Global300.pdf найбільш перспективні сучасні міста; - знайти відео з описом міст майбутнього.	6
12.	Підготовка до екзаменаційної роботи	10
	<i>Разом</i>	60

6. Індивідуальні завдання

-

7. Методи контролю

1. Тестування на початку практичних занять.
2. Перевірка виконання практичних робіт (письмові відповіді на питання, складання картосхем, графіків, діаграм, таблиць, схем, математичний аналіз статистичних даних тощо).
3. Усне опитування на практичних заняттях.
4. Написання контрольної роботи.
5. Наприкінці курсу – екзамен.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екза- мен	Сума	
Розділ 1						Розділ 2						Ра- зом
T1	T2 T3	T4	T5	T6	КР	T7	T8	T9	T10			
ПР 1	ПР 2	ПР 3				ПР. 4		ПР.5				
8	8	8				20	8		8			

T1, T2 ... T10 – теми розділів

ПР – практична робота

КР – контрольна робота, передбачена навчальним планом

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

11. Рекомендована література

Основна література:

1. Берданова О. В. Планування соціально-економічного розвитку міста : монографія / О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, І. В. Валентюк [та ін.]; за ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К., 2011. – 160 с.
2. Большаков А. Г. Основы градостроительства и районной планировки : учеб. для вузов / А. Г. Большаков. – Иркутск : Изд-во ИрГТУ, 2004. – 216 с.
3. Алфьоров М. А. Урбанізаційні процеси в Україні в 1945-1991 рр. : монографія / М. А. Алфьоров. – Донецьк, 2012. – 552 с.
4. Гладкий О. В. Географія міст. Геоурбаністика : підручник / О. Гладкий, С. Ішук; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Паливода А. В., 2014. – 299 с.
5. Глазычев В. Урбаністика [Електронний ресурс] / В. Глазычев. – М., 2008. – 220 с. – Режим доступу : <http://www.glazychev.ru/books/urbanistika/urbanistika.htm>

6. Дронова О. Л. Геоурбаністика : навч. посібник / О. Л. Дронова. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. – 419 с.
7. Кузнецов С. Г. Територіальне планування і розвиток міст / С. Г. Кузнецов, І. І. Ананян, Л. М. Богак. – Донецьк : Норд-Прес, 2008. – 335 с.
8. Лаппо Г. М. География городов : учеб. пособие для геогр. факультетов вузов / Г. М. Лаппо. – М. : Гуманитар. изд. Центр «Владос», 1997. – 479 с.
9. Перцик Е. Н. Геоурбаністика : учебник для академического бакалавриата / Е. Н. Перцик. – 2-е изд., стер. – М. : Издательство Юрайт, 2016. – 435 с.
10. Перцик Е. Н. Города мира. География мировой урбанизации : учеб. пособие / Е. Н. Перцик. – М. : «Международные отношения», 1999. – 384 с.
11. Пивоваров Ю. Л. Основы геоурбаністики : урбанизация и городские агломерации : учеб. пособие / Ю. Л. Пивоваров. – М. : Гуманитар. изд. центр «Владос», 1999. – 231 с.
12. Проблемы урбанизации на рубеже веков / Отв. ред. А. Г. Махрова. – Смоленск : Ойкумена, 2002. – 344 с.
13. Седанов Г. В. Геоурбаністика / Г. В. Седанов. – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2008. – 40 с.
14. Соболева Н. П. Геоурбаністика : учеб. пособие / Н. П. Соболева, Ю. Л. Замятина, Н. В. Барановская, Л. В. Жорняк; Томский политехнический университет. – Томск : Изд-во Томского политехнического университета, 2012. – 301 с.
15. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : колективна монографія / За ред. К. Мезенцева, О. Олійника, Н. Мезенцевої. – К. : Видавництво «Фенікс», 2017. – 438 с.
16. Функции городов и их влияние на пространство : монография [Электронный ресурс] / Под ред. Л. Г. Руденко. – К. : Феникс, 2015. – 292 с. – Режим доступа : <http://gisgeo.org/assets/files/City-functions.pdf>

Допоміжна література:

1. Боже-Гарнье Ж. Очерки по географии городов / Ж. Боже-Гарнье, Ж. Шабо. – М., 1967. – 424 с.
2. Бойко-Бойчук О. В. Стратегії розвитку міст України / О. В. Бойко-Бойчук. – К., 2002. – 156 с.
3. Гладкий О. В. Наукові основи суспільно-географічних досліджень промислових агломерацій : монографія / О. В. Гладкий; за ред. С. І. Іщука. – К., 2008. – 360 с.
4. Глобальный город: теория и реальность / Под ред. Н. А. Слуки. – М. : Аванглион, 2007. – 243 с.
5. Город в контексте глобальных процессов / Под ред. И. И. Абылгазиева, И. В. Ильина, Н. А. Слуки. – М., 2011. – 448 с.
6. Город и городские агломерации в региональном развитии : сб. науч. ст. – М. : Ин-т географии РАН, 2003. – 330 с.
7. Декларація про міста й інші населені пункти в новому тисячолітті (Резолюція S-25/2 спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН від 9 червня 2001 р.) [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/decl_habitat.shtml
8. Денисенко О. О. Процеси метрополізації : світогосподарський аспект / О. О. Денисенко. – К., 2012. – 193 с.
9. Доповідь ООН «Перспективи світової урбанізації перегляду 2011 року» [Електронний ресурс] / United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2012) // World Urbanization Prospects: The 2011 Revision. – Режим доступу : <http://esa.un.org/unup>
10. Доценко А. І. Територіальна організація розселення (теорія та практика) / А. І. Доценко. – К., 2010. – 536 с.
11. Знаменитые столицы и города мира : справочник / В. В. Лисюченко; сост. В. Б. Гарин. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2000. – 510 с.

12. Європейська Хартія міст II (Маніфест нової урбаністики) (Страсбург, 2008). [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1293215&Site=CM>
13. Изменения городского пространства в Украине / Л. Г. Руденко, Е. Л. Дронова, А. М. Кирюхин [та ін.]; под ред. Л. Г. Руденко. – К. : Реферат, 2013. – 160 с.
14. Івченко А. Міста України : довідник / А. Івченко. – К. : Картографія, 1999. – 141 с.
15. Ковтун В. В. Города Украины : экономико-географический справочник / В. В. Ковтун, А. В. Степаненко. – К., 1990. – 279 с.
16. Куйбіда В. С. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід / В. С. Куйбіда, Ю. М. Білоконь. – К., 2009. – 108 с.
17. Лейпцизька хартія про сталий розвиток Європейських міст (2007) [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.rfsustainablecities.eu/IMG/pdf/leipzig_charta_ru_2_cle65c185.pdf.
18. Метрополізаційні процеси в регіоні: концептуальні підходи та прикладні аспекти просторового аналізу: науково-аналітична доповідь [Електронний ресурс] / НАН України. Інститут регіональних досліджень; наук. ред. М. І. Мельник. – Львів, 2014. – 65 с. – Режим доступу : http://ird.gov.ua/vid_3/vid3_2014_m1_Metro.pdf
19. Наукові засади розробки стратегії сталого розвитку України : монографія / ІПРЕД НАН України, ІГ НАН України, ІППЕ НАН України. – Одеса, 2012. – 714 с.
20. Підгрушний Г. П. Формування системи полюсів зростання в Україні як передумова її переходу до моделі поліцентричного просторового розвитку [Електронний ресурс] / Г. П. Підгрушний // Український географічний журнал. – 2017. – № 1. – С. 48-54. – Режим доступу : <http://ukrgeojournal.org.ua/uk/node/552>
21. Пятьдесят пять лучших городов для жизни в Украине // Еженедельник «Фокус»; под ред. М. Гладкий – К., 2011. – № 23 (235). – С. 28-41.
22. Салій І. М. Урбанізація в Україні: соціальні та управлінські аспекти / І. М. Салій. – К. : Наук. думка, 2005. – 301 с.
23. Соснова Н. С. Трансформація міського середовища як відображення економічних і суспільних процесів у найбільших містах України / Н. С. Соснова // Досвід та перспективи розвитку міст України та інших країн. Проблеми розвитку найкрупніших міст України : збірник наукових праць / Відп. ред. Ю. М. Палеха. – Вип. 20. – К. : Ін-т «ДІПРОМІСТО», 2011. – С. 98-106
24. Територіальний розвиток в Україні: розвиток агломерацій та субрегіонів : посібник / Проект USAID «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність» (USAID ЛІНК) – Київ, 2012. – 183 с.
25. Ткач Д. В. Розвиток української геоурбаністики. Історія української географії / Д. В. Ткач, Т. Б. Заставецький // Всеукр. наук.-теор. часопис. – Тернопіль, 2002. – Вип. 6. – С. 82-87.
26. Топчієв О. Г. Планування території: навчальний посібник / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова. – Херсон : Грінь Д. С, 2014. – 268 с.
27. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики : навч. посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса, 2005. – 632 с.
28. Хартія «Міста Європи на шляху до сталого розвитку» (Ольборзька Хартія, Данія, 27 травня 1994 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://masters.donntu.edu.ua/2004/feht/lebedev/library/aalborgchapter.htm>
29. Шаблій О. І. Соціальна та економічна географія України / О. І. Шаблій. – Львів, 2000. – 304 с.
30. Яценко Б. П. Світові міста / Б. П. Яценко // Географія та основи економіки в школі : наук.-метод. журн. – 2003. – № 1. – С. 41-42.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Асоціації міст України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Асоціації міст України. – Режим доступу : <http://auc.org.ua/bill>.
2. Бюллетень «Население и общество» [Електронний ресурс] // Центр демографії и екології человека Інститута народногосподарського прогнозування РАН. – Режим доступу : <http://demoscope.ru/weekl>
3. Державний служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua> Електронна бібліотека авторефератів дисертацій [Електронний ресурс] // Електронний фонд Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/_scripts/wwwi32.exe/%5Bin=_scripts/ep.in%5D
4. Журнал «География». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.geo.1september.ru/topic.php?TopicID=3&Page=1
5. Міжнародна Асамблея столиць і великих міст [Електронний ресурс] // Офіційний портал Международная Ассамблея столиц и крупных городов. – Режим доступу : <http://www.e-gorod.ru/default.aspx>
6. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України [Електронний ресурс] // Електронний фонд Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua:8080/dspace/>
7. Научно-популярный географический портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nat-geo.ru/about/>
8. Познавательный журнал «Geo» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.geo.ru/>
9. Познавательный портал «Вокруг света» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vokrugsveta.ru/>
10. Global300. The New Commercial Geography of Cities [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.jll.com/Research/JLL_Global300.pdf
11. Global cities of the future [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.mckinsey.com/tools/Wrappers/Wrapper.aspx?sid=%7BC84CB74F-A3B1-47B1-8265-6252F6D85B68%7D&pid=%7B4F5BEDB1-6C1F-4243-A052-83ADBABE82DF%7D>
12. Globalization and World Cities : Research Network [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lboro.ac.uk/gawc/index.html>
13. New Urbanism [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.newurbanism.org/>
14. The Age of Megacities [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://storymaps.esri.com/stories/2014/growth-of-cities/>
15. The Charter of the New Urbanism [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.cnu.org/who-we-are/charter-new-urbanism>
16. The World Factbook [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
17. World Urbanization Prospects [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://esa.un.org/unpd/wup/>
18. Worldstatinfo [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.worldstat.info/>